

Beleidsnota “Minima doen mee” 2016-2019

Colofon

Stellers

Afdeling Ruimte en Samenleving, gemeente Noordwijk

Definitief

16 juni 2016

Gemeente
NOORDWIJK

Bloemenbadplaats

Inhoud

Leeswijzer	4
1. Waarom een nota armoedebeleid?	4
1.1 Wat is armoede?	5
1.2 Landelijke ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor Noordwijk	6
1.3 Specifiek armoedebeleid voor Noordwijk	6
1.4 In- en uitstroomcijfers ISD Bollenstreek 2015	
2. Samenhang Sociaal domein en positionering Lokaal loket	8
3. Doelstellingen Noordwijks beleid armoedebestrijding	9
3.1 Welke doelgroepen vallen onder het minimabeleid?	9
3.2 Expliciete aandacht voor kinderen; rapport Kinderombudsman	9
3.3 Noordwijkers in armoede?	10
3.4 Conclusie	10
4. Armoedemonitor inclusief Wmo voorzieningenmatrix, inkomenseffectrapportage, onderzoek minima en participatie in Noordwijk	11
4.1 Armoedemonitor	11
4.2 Interactief: gesprekken met organisaties in Noordwijk	17
5. Integraal beleid ter bestrijding van armoede.	17
5.1 Activering naar werk	17
5.2 Positieve grondhouding is belangrijk	17
5.3 Individuele ondersteuningsbehoefte	17
5.4 Stabilisatietrajecten en thuisadministratie	18
5.5 Cursus budgetbeheer	18
5.6 Verbinding met sociale wijkteam	18
5.7 Particuliere initiatieven	18
6. Maatregelen in het kader van armoedebeleid	20
6.1 Algemene maatregelen	20
6.2 Maatregelen voor kinderen	21
6.4 Maatregelen voor pensioengerechtigden	22
6.5 Begroting	26
6.6 Evaluatie	26
Bijlage 1 Overzicht regelingen door ISD Bollenstreek uitgevoerd	23
Bijlage 2 Flankerende maatregelen in het kader van armoedebestrijding	24
Bijlage 3 Geïnterviewde Noordwijkse organisaties	26
Bijlage 4 Armoedemonitor 2015 gemeente Noordwijk door KWIZ	
Bijlage 5 Inkomens effect rapportage gemeente Noordwijk door KWIZ	
Bijlage 6 Onderzoek minima en participatie gemeente Noordwijk door KWIZ	

Leeswijzer

Met deze nota nemen wij u mee in het armoedebeleid van Noordwijk.

Allereerst willen wij aangeven wat de kaders zijn waarbinnen de lokale overheid inkomensondersteuning kan bieden aan inwoners.

Dit kan met name door middel van het bieden van kwijtschelding voor lokale heffingen, maar deze zijn aan wettelijke eisen gebonden. Daarnaast kan de lokale overheid beleid realiseren door organisaties subsidie te verlenen, als voorbeeld Kwadraad die momenteel in het kader van vroegpreventie stabilisatietrajecten aanbiedt aan gebruikers van de voedselbank.

Wat de gemeente niet kan en mag doen, is het bedrijven van inkomenspolitiek. In de ingediende inspraakreacties is een aantal keer de suggestie gedaan om de inwoners van Noordwijk die hinder ondervinden van de stapeling van eigen bijdragen door de rijksoverheid, financieel te compenseren. Dit is niet toegestaan, noch elke andere maatregel die inhoudt dat mensen een rechtstreeks financiële compensatie krijgen. Wat wel mogelijk is, is het verstrekken van bijvoorbeeld een vergoeding voor de aanschaf van witgoed op basis van overlegging van een factuur of offerte.

Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding waarom een lokaal armoedebeleid nodig is en wat ontwikkelingen zijn die in Noordwijk en landelijk spelen. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk aangegeven wat de in- en uitstroomcijfers zijn van ISD Bollenstreek over 2015. Hoofdstuk 2 geeft aan wat de samenhang is tussen het lokaal armoedebeleid en het sociaal domein.

De doelstellingen van het Noordwijks armoedebeleid staan opgesomd in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 staat het huidige beleid omschreven en een aantal maatregelen die eerder al zijn getroffen.

Hoofdstuk 5 beschrijft de resultaten van de armoedemonitor. Hierin zijn opgenomen de Wmo voorzieningenmatrix, een inkomens effect rapportage en enquête die gedurende de periode maart-augustus 2015 in Noordwijk is gehouden. Ook is in hoofdstuk 5 terug te lezen wat gesprekken met organisaties in Noordwijk heeft opgeleverd. De organisaties zijn bevraagd op hun ervaringen met armoede bij inwoners in Noordwijk en ook is hen gevraagd concrete suggesties voor oplossingen te doen.

In hoofdstuk 6 wordt een aantal concrete activiteiten geschetst die reeds eerder al in het kader van lokaal armoedebeleid zijn ingezet, daarnaast wordt een voorstel gedaan voor andere vormen van lokaal armoedebeleid ten behoeve van de specifieke doelgroepen kinderen, gezinnen en ouderen (pensioengerechtigden). Om inzicht te geven in de opbouw van het budget voor de witgoedregeling voor pensioengerechtigden zijn de gegevens opgenomen over de witgoedregeling uit de jaarrekening 2014 van ISD Bollenstreek. Naast een overzicht van concrete voorstellen voor maatregelen treft u een begroting aan.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de minimaregelingen die door de ISD Bollenstreek op dit moment worden uitgevoerd en welke op 1 januari 2015 zijn komen te vervallen.

In bijlage 2 treft u een overzicht aan van een aantal flankerende maatregelen die zijn getroffen in het kader van armoedebestrijding.

In bijlage 3 staan de namen van de (vertegenwoordigers van) de organisaties die zijn geïnterviewd.

Bijlage 4 is de Armoedemonitor 2015 gemeente Noordwijk die door het bureau KWIZ in opdracht van de gemeente Noordwijk is uitgevoerd.

De inkomens effect rapportage, bijlage 5, is een onderdeel van de armoedemonitor, maar voor de overzichtelijkheid in een aparte rapportage opgenomen.

Tot slot kunt u in bijlage 6 de resultaten van de in Noordwijk gehouden enquête onder minima (en steekproef uit de bevolking) terugvinden.

1. Waarom een nota armoedebeleid?

Armoede is een actueel onderwerp. Sinds de crisis die in 2008 is begonnen is het aantal werklozen sterk toegenomen. Ook in Noordwijk is een stijging van het aantal mensen in de bijstand te zien en wordt in toenemende mate een beroep gedaan op de minimaregelingen en de schulddienstverlening. Aangezien de gemeente dicht bij de burger staat en zorg draagt voor de inwoners van de gemeenten, heeft de gemeente een belangrijke taak in de bestrijding van armoede.

1.1 Wat is armoede?

Als het gaat om het meten van armoede in Nederland, wordt vooral gebruik gemaakt van de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Beide organisaties hanteren ieder een verschillend meetinstrument: het CBS presenteert cijfers over de kans op armoede aan de hand van de 'lage-inkomensgrens' en het SCP hanteert de 'budgetbenadering' van armoede.

In beide benaderingen gaat het om financiële armoede. De gemeente Noordwijk hanteert de definitie van armoede die het CBS aanreikt.

Lage inkomensgrens (CBS)

De lage-inkomensgrens weerspiegelt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau voor een alleenstaande. Doordat de lage-inkomensgrens alleen voor prijsontwikkeling wordt geïndexeerd, is dit criterium geschikt voor vergelijkingen in de tijd. In de budgetbenadering wordt armoede afgemeten via normbedragen. Daarbij worden twee niveaus onderscheiden. Het basisbehoefte-niveau omvat de minimale uitgaven voor voedsel, kleding en wonen en enkele andere moeilijk te vermijden kosten.

Niet-veel-maar-toereikend criterium (SCP)

Bij het niet-veel-maar-toereikend-criterium zijn aan het basisbehoefte-niveau de kosten voor sociale participatie (b.v. korte vakantie, lidmaatschap club) toegevoegd.

Het CBS brengt de situatie van huishoudens in kaart; het SCP geeft vooral cijfers over de situatie van personen. Uit diverse onderzoeken, waaronder die van de Kinderombudsman, is gebleken dat steeds meer Nederlanders in armoede leven en veel moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen.

Armoede belemmert mensen om actief deel te kunnen nemen aan de samenleving. Veel mensen belanden in de schuldhulpverlening en moeten jarenlang rond zien te komen met een wekelijks klein bedrag aan leefgeld.

Armoede is een complex probleem dat te maken heeft met opleiding, economische zelfstandigheid, gezondheid, wonen en soms ook ongeluk. Mensen in armoede kunnen niet volwaardig meedoen aan de samenleving. Een dak boven het hoofd en elke dag iets te eten is er dan wellicht wel, maar sporten is niet mogelijk en sociale contacten onderhouden evenmin. Medische zorg is niet of moeilijk te betalen.

Gesteld kan worden dat armoede niet gerelateerd is aan een bijstandsuitkering. Ook ZZP-ers zonder baan of werklozen met onverkoopbare huizen kunnen in armoede leven. Deze groepen zijn bij de gemeente Noordwijk onbekend, omdat zij (nog) gebruik maken van een WW uitkering en (net) niet in aanmerking komen voor bijzondere bijstand. Deze mensen zouden slechter af kunnen zijn dan de ons bekende groepen.

In de Participatiewet komt het verplichte percentage van 110% inkomen voor bijzondere bijstand niet meer terug. De raad heeft in december 2014 besloten om de ingediende verordeningen van de ISD voor inkomensondersteuning van toepassing te verklaren op personen met een inkomen tot 110%. Daarnaast kan via de Gemeentewet op lokaal niveau armoedebeleid worden geformuleerd waarbij het vrij is aan de gemeente om te besluiten tot welk inkomenspercentage voorzieningen kunnen worden aangevraagd.

1.2 Landelijke ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor Noordwijk

In 2015 is de wetgeving op het gebied van werk en inkomen op diverse punten gewijzigd en het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Vanaf 1 januari 2015 is de Wet werk en bijstand opgegaan in de nieuwe Participatiewet. Dit brengt opnieuw wijzigingen met zich mee voor het bijzondere bijstandsbeleid en minimabeleid. Ook deze ontwikkelingen op landelijk gebied maken het noodzakelijk om een nota te formuleren die een leidraad biedt hoe om te gaan met het minimavraagstuk.

De gemeenten moeten hun categoriale bijzondere bijstandsbeleid aanpassen aan de wet.

Categoriaal betekent dat bijstand wordt verleend aan specifieke groepen.

Omdat het Rijk maatwerk wil voor mensen die hulp nodig hebben, past dit niet meer en is dit soort bijstand op 1 januari 2015 vervallen.

De gemeenten moeten maatwerk leveren in de vorm van adequate, individuele en gerichte inkomensondersteuning. Uit de memorie van toelichting bij de wet blijkt dat declaratieregelingen en stadspassen (kortingspassen voor bijvoorbeeld winkels of pretparken) zijn toegestaan. Het is niet toegestaan om bedragen uit te keren aan mensen omdat ze tot een bepaalde groep behoren. Wat wel is toegestaan is bepaalde kosten te vergoeden zonder uitgebreid onderzoek te doen naar de noodzakelijkheid in bepaalde specifieke omstandigheden, zoals bijvoorbeeld bewassingskosten (beddengoed van bijvoorbeeld bedlegerigen).

Sinds 2012 is in de Wet werk en bijstand concreet de norm van 110% opgenomen voor bijzondere bijstand. In Noordwijk werd een percentage van 130% van de bijstandsnorm gehanteerd. Nu dit percentage terug is gebracht naar 110% is in het afgelopen jaar gebleken via het convenant huisuitzettingen dat 5 Noordwijkse gezinnen die in 2012 nog gebruik konden maken van diverse regelingen uit het aanbod bijzondere bijstand eind 2013 in de financiële problemen zijn geraakt en wel zo ernstig, dat huisuitzetting dreigde. Door inzet van schulddienstverlening is voorkomen dat deze gezinnen daadwerkelijk hun huis moesten verlaten.

Of de verlaging van de norm voor meer problemen heeft gezorgd is niet bekend omdat mensen geen melding hebben gedaan bij de gemeente. Wel heeft de Sportraad het signaal afgegeven dat opvallend meer kinderen zijn gestopt met sporten. De sportverenigingen zijn helaas niet in staat om de reden van het stoppen te geven. Dit hoeft dus niet per definitie te liggen aan het feit dat gezinnen niet meer in aanmerking kwamen voor de regeling Sportieve en Sociaal-Culturele Activiteiten, maar stoppen met sport vanwege school of andere hobby's zou ook een verklaring kunnen zijn.

Een andere ontwikkeling die van invloed is op de wijze waarop omgegaan wordt met armoedebestrijding is de gestage groei aan vluchtelingen. De taakstelling voor huisvesting van asielzoekers is in 2015 (45) ten opzichte van 2014 verdubbeld (25) en voorlopig is nog geen daling in zicht. Vluchtelingen die worden gehuisvest binnen de gemeente zullen als eerste een uitkering aanvragen, voordat het traject rond integratie en toeleiding naar arbeid wordt opgestart. Dit betekent dat in toenemende mate een beroep wordt gedaan op een uitkering door vluchtelingen. Zij brengen een andere vraag om ondersteuning met zich mee, die deels via Stichting Vluchtelingenwerk wordt beantwoord (maatschappelijke begeleiding, verblijfsvergunning) en die deels wordt neergelegd bij de gemeente (uitkering, huisvesting).

1.3 Specifiek armoedebeleid voor Noordwijk

De raad van de gemeente Noordwijk heeft op 6 februari 2014 duidelijk uitgesproken welke wensen zij heeft ten aanzien van het minimabeleid. Allereerst wilde de raad dat het pakket aan armoedemaatregelen zoals dat destijds werd uitgevoerd door de ISD Bollenstreek werd voortgezet (zie bijlage 1). Verder zijn onder meer genoemd vouchers voor kinderen zodat zij optimaal kunnen profiteren van regelingen op het gebied van sport en cultuur, uitbreiding van het toenmalig aanbod aan categoriaal bijzondere bijstand en het invoeren van leszwemmen voor kinderen. In het voorjaar van 2014 is een motie aangenomen over het leszwemmen voor kinderen. Deze motie wordt in de tweede helft van 2015 afgehandeld.

Daarnaast is uitdrukkelijk uitgesproken dat meer aandacht moet uitgaan naar schuldpreventie en maatwerk.

De gemeente Noordwijk wil met deze nota een antwoord geven op de vraag welke maatregelen getroffen kunnen worden om mensen met een laag inkomen in zoverre te ondersteunen dat zij wel actief deel kunnen nemen aan de samenleving. Een integraal pakket aan maatregelen moet hiervoor zorgen. Armoede is een complex onderwerp, omdat het raakvlakken heeft met tal van andere terreinen, zoals sport, onderwijs, zorg, schulddienstverlening, wonen, etc.

1.4 In-en uitstroomcijfers ISD Bollenstreek 2015

Om inzicht te geven in de ontwikkelingen binnen het bestand van bijstandsgerechtigden is gebruik gemaakt van de gegevens uit de jaarrekening 2015 van ISD Bollenstreek. De groei van het aantal Noordwijkse bijstandsgerechtigden is de afgelopen drie jaar als volgt:

<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>
233	259	263

Binnen het bestand van uitkeringsgerechtigden vinden voortdurend verschuivingen plaats. Over 2015 zijn in totaal 100 personen ingestroomd, maar er zijn ook 96 personen uitgestroomd. 36 personen zijn uitgestroomd in verband met het aanvaarden van een baan (31) of vanwege van het starten van een eigen bedrijf (5).

In dit aantal zijn de personen met een parttime baan en een gedeeltelijke uitkering niet opgenomen.

Ten opzichte van 2014 was de instroom voor het totale bestand van de ISD Bollenstreek 29% lager, ondanks de toestroom van statushouders. De grootste daling betrof het aantal meldingen na een WW uitkering (-55%). Ook waren er minder beëindigingen van zelfstandigen (72%) en opvallend minder gestrande huwelijken (- 60%).

Conclusie is dat dit het gevolg is van een voorzichtig aantrekkende arbeidsmarkt.

2. Samenhang Sociaal domein en positionering Lokaal loket

Per 1 januari 2015 zijn de Jeugdwet, de Participatiewet en de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning in werking getreden. De decentralisaties gaan gepaard met een korting op de bestaande budgetten voor deze onderwerpen.

Daarnaast vormen vergroten van de eigen kracht en de zelfredzaamheid de rode draad door de drie decentralisaties.

Het wettelijk kader waarbinnen de gemeente Noordwijk keuzes moet maken over het bieden van aanvullende inkomensondersteuning voor minima zijn de Participatiewet via de ISD Bollenstreek en de Gemeentewet als het gaat om 'eigen, lokale' regelingen.

In het kader van de Participatiewet is besloten tot het oprichten van een Servicepunt Werk in de subregio Duin- en Bollenstreek. De expertise op het gebied van reïntegratie van ISD Bollenstreek, Sociale zaken Katwijk, UWV en De Maregroep worden hierin gebundeld met als doel zoveel mogelijk mensen aan werk te helpen.

Voor wat betreft inkomensondersteuning moet rekening worden gehouden met het uitgangspunt dat inkomensondersteuning alleen op individuele basis mag worden geboden. Per geval moet worden vastgesteld of sprake is van noodzakelijke kosten die voortkomen uit bijzondere omstandigheden. Een voorbeeld is bijzondere bijstand voor kosten die worden gemaakt en waarvoor bijvoorbeeld de zorgverzekering geen vergoeding biedt. Dus niet voor kosten die voortvloeien uit het normale dagelijkse bestaan. Gemeenten moeten individueel maatwerk leveren.

Binnen het sociaal domein zijn ontwikkelingen in gang gezet die hun weerslag hebben op burgers. Het betreft met name een stapeling van met name zorgkosten en afname van toeslagen. In de praktijk blijkt dat met name pensioengerechtigden hiermee worden geconfronteerd, waarbij veelal ook eigen bijdragen voor voorzieningen zijn ingevoerd of zijn verhoogd.

Het leggen van verbindingen tussen de thema's armoede, reïntegratie, participatie en gezondheid is meer dan voorheen noodzakelijk. Binnen het sociaal domein wordt toegewerkt naar een integrale dienstverlening waarbij de leefgebieden meedoen, werk en opgroeien centraal staan en sociale wijkteams/ jeugd- en gezinsteams een belangrijke rol (signalerende) krijgen.

De raad heeft zich uitgesproken voor meer maatwerk en meer lokale uitvoering dicht bij de burger. Via het Lokaal loket kunnen inwoners op een laagdrempelige manier aanvragen doen voor verschillende soorten ondersteuning op het gebied van wonen, zorg en welzijn. De raad is voorstander van het versterken van het Lokaal loket en heeft bij de vaststelling van het Wmo beleidsplan en de Verordening Wmo Noordwijk concrete uitspraken gedaan over de versterking van het Lokaal loket met partijen uit het maatschappelijk veld, zoals Kwadraad en Mee. Hier is inmiddels een start mee gemaakt. Daarnaast is nauw contact tussen de coördinator Lokaal loket en de projectleider sociaal wijkteam.

De toegevoegde waarde van de ISD consulent in het Lokaal loket betreft met name kennis van de klant, toegang tot het CRVS-systeem (Client Registratie en Volg Systeem) en kennis van de regelingen en voorzieningen in het kader van bijstandswet, Wmo en minimabeleid en heeft zich de afgelopen jaren al bewezen. In relatie tot het mede inzetten van Kwadraad en MEE in het Lokaal loket wordt naar de noodzakelijke omvang van de inzet van de ISD consulenten nader onderzoek gedaan.

3. Doelstellingen Noordwijkse beleid armoedebestrijding

Het doel van het Noordwijkse beleid ten aanzien van armoedebestrijding is erop gericht om minima zoveel mogelijk in staat te stellen mee te doen in de samenleving. Hiermee is gelijk aansluiting gevonden bij het uitgangspunt van de Wet maatschappelijke ondersteuning, namelijk meedoen, maar ook eigen kracht en zelfredzaamheid. Eigen verantwoordelijkheid staat voorop, voor kwetsbare burgers is een vangnet beschikbaar. Vanuit het Rijk is aangegeven dat speciale aandacht moet worden gegeven aan (gezinnen met) kinderen. Er mag geen uitsluiting plaatsvinden als gevolg van financiële redenen. Als dit wel het geval is, dan kan men terugvallen op een uitkering en minimabeleid.

Door het treffen van specifieke maatregelen, maar ook door het bieden van een dekkend aanbod aan minimaregelingen en andere ondersteunende trajecten kunnen schulden worden voorkomen, kunnen mensen participeren in de samenleving en zou het gebruik van de voedselbank overbodig moeten zijn.

Met deze nota wil de gemeente de diverse mogelijkheden inzichtelijk te maken.

Een kleine portemonnee hoeft overigens niet te betekenen dat iemand in armoede leeft. Financiële problemen kunnen echter wel sneller ontstaan en uit de hand lopen. Preventie is een belangrijk onderdeel binnen schulddienstverlening.

De gemeente zal meer dan voorheen een andere rol vervullen: meer faciliterend en ondersteunend. De regie ligt meer bij de burger zelf. Ook het maatschappelijk middenveld speelt een belangrijke rol: actieve betrokkenheid en signalerend.

3.1 Welke doelgroepen vallen onder het minimabeleid?

Het minimabeleid is bestemd voor alle bijstandsgerechtigden en mensen met een laag inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. Naar aanleiding van het verschijnen van een rapport van de Kinderombudsman heeft de raad een motie aangenomen om specifieke maatregelen voor kinderen in armoede zoals de Kinderombudsman voorstaat, te realiseren. Het college heeft hierop geantwoord dat dit rapport bij de herijking van het minimabeleid wordt betrokken.

Daarnaast is op basis van signalen vanuit de ouderenbonden verzocht om specifiek aandacht aan armoedeproblematiek onder ouderen te besteden.

Ook de brief van de Sociale Alliantie waarin wordt aangegeven welke mogelijkheden de gemeenten hebben om armoede onder inwoners te bestrijden is hierbij betrokken.

3.2 Expliciete aandacht voor kinderen; rapport Kinderombudsman

Medio 2013 heeft de Kinderombudsman een rapport uitgebracht over armoede onder kinderen in Nederland. Dit was een jaar na de wijziging op de WWB waarin een strikte norm van 110% was opgenomen voor bijzondere bijstand. Het rapport is door het college ter kennis aangeboden aan de raad. Uit het rapport blijkt dat landelijk gezien 1 op de 9 kinderen opgroeit in armoede. In het rapport wordt een aantal aanbevelingen gedaan waar mogelijk op lokaal niveau nadere invulling aan kan worden gegeven.

Een van de aanbevelingen van de Kinderombudsman is het instellen van een zogenaamd 'kindpakket'. Dit pakket bestaat uit tegoedbonnen voor lessen voor een zwemdiploma, een set winter- en zomerkleding, toegang tot lokaal openbaar vervoer en een bibliotheekpas. (Noot: de bibliotheekpas is voor alle Nederlandse kinderen gratis tot een leeftijd van 16 jaar.)

In het rapport wordt voorgesteld fondsen voor kinderen in armoede op te richten waar zij zelf een beroep op kunnen doen. Juridisch gezien is dit een onmogelijkheid, kinderen zijn handelingsonbekwaam, ouders blijven verantwoordelijk. Dit kan dus geen oplossing bieden. Een aantal keer wordt gesteld dat met name de ouders beter ondersteund moeten worden, maar ook wordt gesteld dat ouders bepalen hoe met het binnenkomende geld omgegaan wordt.

Centrale vraag in het rapport van de Kinderombudsman is dan ook: "Hoe gaan de ouders om met hun inkomen? Welke keuzes maken zij als het gaat om bijvoorbeeld de besteding van de kinderbijslag? Is dat voor kleding voor de kinderen of wordt dat aan iets anders uitgegeven?" Met deze informatie in het achterhoofd kunnen slimme oplossingen worden bedacht om

specifieke maatregelen voor kinderen te treffen, zoals bijvoorbeeld deelname aan een jeugdsport- en cultuurfonds of een vouchersysteem op naam van het kind.

Vrijwel alle gemeentelijke armoederegelingen boden mogelijkheden voor kinderen om deel te nemen aan de maatschappij. Bijna elke gemeente die armoederegelingen kende, had regelingen specifiek voor sportieve en culturele activiteiten voor kinderen.

Het rapport van de Kinderombudsman stelt dat kinderen die opgroeien in arme gezinnen dagelijks met geldgebrek worden geconfronteerd. Zij hebben een slechtere start en hun kansen voor de lange termijn worden bedreigd. Ze lopen een groter risico om ook als volwassene arm en sociaal uitgesloten te zijn. Daarom wil de gemeente Noordwijk dat het minimabeleid juist voor kinderen voldoende mogelijkheden tot participatie biedt.

3.3 Noordwijkers in armoede?

Gebleken is dat het beeld dat men heeft van de mensen die op de armoedegrens leven een andere is dan de werkelijkheid. Het beeld bestaat dat de meeste mensen die een beroep doen op armoederegelingen mensen zijn die per definitie gebruik maken van schuldhulpverlening en een bijstandsuitkering ontvangen. Dit is voor wat Noordwijk betreft onjuist.

Uitgaande van het landelijke percentage zou dit betekenen dat in Noordwijk meer dan 1500 personen in armoede zouden leven.

De vraag is of 1 op de 9 kinderen (zoals gesteld in het rapport van de Kinderombudsman) in Noordwijk daadwerkelijk in armoede opgroeit. De cijfers van Noordwijk geven een ander beeld. Uit onderzoek van Sportservice Zuid-Holland blijkt namelijk dat 94% van de kinderen een sport uitoefent bij een vereniging (daarnaast is er ook nog ongeorganiseerde sport of bijvoorbeeld paardensport, die in deze cijfers niet is betrokken).

Overigens daalt dit percentage na het 12^e levensjaar aanzienlijk, doch is niet aan te geven omdat dit komt omdat de ouders de contributie niet kunnen betalen of dat de kinderen vanwege school stoppen met sporten.

Het aantal Noordwijkse bijstandsgerechtigden bedraagt per medio 2015 258.

De ISD heeft aangegeven tijdens de raadswerkshop van 2014 dat 54 van hun Noordwijkse klanten gebruikt maakt van schulddienstverlening. Tweederde hiervan valt niet onder de minima en ontvangt geen bijstandsuitkering. 80% van de mensen die gebruik maken van schulddienstverlening is alleenstaand en 40% is ouder dan 50 jaar.

Gemiddelde schuld is € 43.000,-- en de grootste schuldeiser is het incassobureau. Reden dat het gemiddelde schuldbedrag hoog is, heeft te maken met het feit dat bedrijven van een aantal bijstandsgerechtigden failliet is gegaan en in het totale schuldbedrag is opgenomen.

Inmiddels is in het voorjaar en de zomer van 2015 een onderzoek gedaan naar armoede in Noordwijk. De meest actuele gegevens treft u aan in hoofdstuk 5.

3.4 Conclusie

Noordwijk kent mensen die in armoede leven, maar dit aantal is lager dan het landelijk gemiddelde. Het beeld dat bestaat, moet dan ook worden genuanceerd. Desalniettemin is het belangrijk om voor die mensen – zowel gericht op de volwassenen alsook op kinderen - die in armoede leven, regelingen te continueren dan wel nieuwe regelingen in het leven te roepen waardoor zij zoveel mogelijk gestimuleerd worden om actief aan de samenleving deel te nemen en zo min mogelijk sociale uitsluiting ervaren.

4. Armoedemonitor inclusief Wmo voorzieningenmatrix, inkomenseffectrapportage, onderzoek minima en participatie in Noordwijk

4.1 Armoedemonitor

Het bureau KWIZ, dat zich met name richt op onderzoeken op het gebied van het Sociaal Domein, heeft de opdracht gekregen om een armoedemonitor uit te voeren.

Hiervoor zijn gegevens opgevraagd bij de ISD, de gemeente Noordwijk (Basis registratie personen BRP) en bij verschillende maatschappelijke organisaties, waaronder Kwadraad maatschappelijk werk.

Voor wat betreft de Armoedemonitor zijn de minimaregelingen die in 2014 golden bekeken. Na 1 januari 2015 zijn alle regelingen komen te vervallen en is bij de ISD Bollenstreek het nieuwe persoonsondersteunend budget en de inspanningspremie daarvoor in de plaats gekomen. Andere noodzakelijke kosten waarvoor geen andere voorziening aanwezig is, kunnen via de bijzondere bijstand (deels) die eveneens door ISD Bollenstreek wordt uitgevoerd, worden vergoed.

Naast een onderzoek omtrent armoede is ook opdracht gegeven om een voorzieningenmatrix Wmo te maken, waarbij op adresniveau, waarbij de privacy is gegarandeerd, inzicht wordt gegeven in de Wmo voorzieningen die worden gebruikt.

Naast de armoedemonitor zijn ook een inkomens effect rapportage en een enquête gehouden. Deze drie stukken kunt u terug vinden in de bijlagen 4, 5 en 6. De enquête heeft de titel 'Onderzoek minima en participatie gemeente Noordwijk 2015'.

Armoedemonitor

- In Noordwijk hadden op 1 januari 2015 519 huishoudens een inkomen tot 110% wettelijk minimum loon (WML). Dit is ruim 4% van alle 12.588 huishoudens. Het landelijk gemiddelde is 12%.
- 45% van de huishoudens met een inkomen tot 110% ontvangen een bijstandsuitkering. 22% ontvangt een uitkering op grond van de Algemene ouderdoms wet (AOW) en 33% komt rond van een ander hoofdkomen zoals werk of Werkloosheidswet (WW).
- Eenoudergezinnen behoren vaker tot de minimapopulatie dan andere huishoudens. Van alle eenoudergezinnen leeft 8% op een inkomen tot 110% WML. Alleenstaanden vormen de grootste groep onder de minima, 63% valt in deze categorie.
- Van alle pensioengerechtigden heeft 3% een inkomen tot 110% WML. Onder huishoudens tussen de 27 en 45 jaar en van 45 tot pensioengerechtigde leeftijd is dit aandeel hoger, namelijk 5%.
- In Noordwijk moet 50% van alle minimahuishoudens tot 110% WML al 3 jaar of langer rond zien te komen met dit inkomen. In totaal gaat het om 261 huishoudens. Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde. Minima met een AOW-uitkering zijn vaker langdurig aangewezen op een minimuminkomen dan minima met een andere inkomensbron.
- 32% van alle minima (166 huishoudens) leeft korter dan een jaar op een inkomen tot 110% WML. Ruim de helft van deze groep komt rond van een zogenaamd andersoortig inkomen, zoals WW of loon. Onder alle minima is dat 27%, deze groep is ondervertegenwoordigd onder nieuwe minima. Verder is 42% van de nieuwe minima jonger dan 45 jaar en is het aandeel eenoudergezinnen groter dan onder alle minima.
- Van de 4761 kinderen die Noordwijk kent, groeien er 152 op in een minimahuishouden met een inkomen tot 110% WML. Dit is ruim 3% van alle kinderen in de gemeente. Van alle kinderen uit een eenoudergezin, behoort 8% tot de minima. Onder kinderen die opgroeien in een gezin met twee ouders is dit lager: 2%. Dit beeld is vergelijkbaar met andere gemeenten.

- Een bereik van 70% bij kwijtschelding gemeentelijke belastingen is vergelijkbaar met andere gemeenten. Een bereik van 80% is maximaal.
- Het bereik van 72% van de langdurigheidstoelage is hoog, gemiddeld is dit bereik rond 60%.
- Het bereik van de collectieve aanvullende zorgverzekering is 36%. Ook dit is gemiddeld. De laatste jaren neemt het bereik af omdat de kosten voor een collectief pakket soms hoger uitvallen voor de klant.
- De regeling Sportieve en sociaal culturele activiteiten had een bereik van 37%. Gemiddeld geldt voor een participatieregeling een bereik van 40-45%.
- Het bereik van de witgoedregeling met 6% was het laagst binnen Noordwijk. Omdat de meeste gemeenten deze regeling niet kenden, is een vergelijk dan ook niet mogelijk.
- De eenmalige koopkrachttegemoetkoming die in 2014 is verstrekt, heeft een bereik van 63% gehad. Gemiddeld ligt het bereik tussen de 70 en 75%. Noordwijk heeft dus een lager bereik.
- Een redelijk bereik van veel generieke voorzieningen leidt tot een laag percentage van bijzondere bijstand. Dit geldt ook voor de gemeente Noordwijk, waar het bereik op ongeveer 27% lag.

Inkomens Effect Rapportage

Met de inkomens effect rapportage wordt gemeten in hoeverre het lokale armoedebeleid in 2015 effect heeft op het inkomen van huishoudens in de gemeente Noordwijk.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen 6 huishoudtypen en 3 inkomensgroepen.

De inkomens effect rapportage is hierbij uitgegaan van een inkomen tot 120% WML.

Het minimabeleid bestaat uit landelijke regelingen, zoals zorgtoeslag en huurtoeslag en uit lokale regelingen, zoals bijzondere bijstand, persoonsondersteunend budget en inspanningspremie.

Het minimabeleid in Noordwijk wordt uitgevoerd door ISD Bollenstreek en richt zich enerzijds op schuldhulpverlening als anderzijds op inkomensondersteuning.

De *regelingen* waar mensen met een laag inkomen in Noordwijk gebruik van kunnen maken zijn:

Kwijtschelding lokale belastingen (tot 100% WML of uitsluitend WAO).
Bijzondere bijstand (vergoeding bijzondere en noodzakelijke kosten tot 110% WML). Inkomens boven 110% krijgen te maken met een vergoeding naar draagkracht.
Aanvullende collectieve ziektekosten verzekering (tot 110% WML).
Persoonsondersteunend budget (men moet eerst 12 maanden een inkomen tot 110% WML hebben ontvangen en geen arbeidsverplichting hebben en een leeftijd tussen 21 jaar en pensioengerechtigd).
Inspanningspremie (minimaal 12 maanden een bijstandsuitkering, IOAW of IOAZ = 100% WML). Is bedoeld voor arbeidsplichtigen die aantoonbaar moeite hebben gedaan uit de uitkering te komen. Is bedoeld voor personen in de leeftijd tussen 27 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd.

De 6 *huishoudtypen* zijn:

- alleenstaande tussen 27 jaar en pensioengerechtigde leeftijd;
- alleenstaande ouder, tussen 27 jaar en pensioengerechtigde leeftijd, met twee kinderen (8 en 13 jaar);

- meerpersoonshuishoudens, tussen de 27 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd, zonder kinderen (twee volwassenen);
- meerpersoonshuishoudens, tussen de 27 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd, met twee kinderen (8 en 13 jaar);
- alleenstaande, pensioengerechtigd;
- meerpersoonshuishoudens, pensioengerechtigd (twee volwassenen).

Bij de inkomens effect rapportage worden vier *soorten uitgaven* betrokken:

- vaste lasten, zoals huur, energiekosten en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven, zoals voor de vervanging van inventaris en kleding;
- huishoudelijke uitgaven, zoals voedsel, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- uitgaven voor vrije bestedingen zoals openbaar vervoer, lidmaatschap vereniging of sport, lidmaatschap bibliotheek, krant, zakgeld voor kinderen en recreatie.

Uitgegaan wordt de landelijke berekeningen van het Nibud en voor de lokale lasten zijn de lokale tarieven betrokken.

Bij alle posten gaat het om de basale uitgaven.

Wonen

De huurprijs van minimahuishoudens in Noordwijk in 2015 is gerelateerd aan de omliggende gemeenten en Zandvoort (vergelijkbare kustgemeente). Uit de gemiddelden blijkt dat de huurprijs in Noordwijk voor minimahuishoudens vrijwel in lijn ligt met die van de buurgemeenten. Noordwijk scoort met

€ 495,- gemiddeld de twee na laagste huurprijs. Duurste gemeente is Noordwijkerhout met een gemiddelde huur van € 529,- per maand. Goedkoopste gemeente is Lisse met een gemiddelde huurprijs van € 470,-.

Wat wonen betreft kan worden geconcludeerd dat Noordwijk voor wat betreft huisvesting van de minima niet afwijkt van de omliggende gemeenten.

Vrije bestedingen

Uit een overzicht in de inkomens effect rapportage (tabel 2.1.1, pagina 6) blijkt wat het huishouden per maand overhoudt na alle uitgaven, inclusief reserveringsuitgaven.

Het overzicht laat zien dat tot aan een inkomen van 120% huishoudens zelfs met een bijdrage vanuit het gemeentelijk armoedebeleid, niet rond kan komen. Pensioengerechtigden springen er nog het best uit, maar dan zelfs met een zeer bescheiden plusje op de rekening.

Onder huishoudens met een inkomen tot 120% WML komt een meerpersoonshuishouden met twee kinderen maandelijks € 356,- tekort. Een alleenstaande ouder met twee kinderen komt maandelijks € 60,- tekort.

Meerpersoonshuishoudens (met en zonder kinderen) die niet pensioengerechtigd zijn komen maandelijks het meest geld tekort. Zij hebben meer kosten als het gaan om huishoudelijke- en reserveringsuitgaven dan de andere huishoudens en deze uitgaven worden niet altijd door hun hogere inkomsten gecompenseerd.

Ondanks hun hogere inkomsten (120%) houden deze huishoudens vaak maar nauwelijks meer geld over dan huishoudens met een lager inkomen.

De gemeentelijke miniregelingen zorgen ervoor dat een aantal huishoudgroepen rond kan komen.

Wanneer huishoudens minder geld uitgeven aan vrije bestedingen, dan houden zij vanzelf iets meer geld over aan het eind van de maand. Uit de bijlage bij de inkomens effect rapportage blijkt, dat wanneer niets wordt uitgegeven aan vrije bestedingen, vrijwel alle inkomens wat geld overhouden aan het eind van de maand. De alleenstaande pensioengerechtigde komt volgens de berekening sowieso niet in de min aan het eind van de maand, niet wanneer sprake is van vrije bestedingen en dus ook niet wanneer wel vrije bestedingen worden gedaan.

Armoedeval

Een huishouden dat vanuit een bijstandssituatie gaat werken voor een salaris tussen de 110 en 120% WML gaat er in totaal inkomen niet op vooruit. Dit komt omdat de toename van netto inkomen leidt tot een afname van de bijdrage van het Rijk en de gemeente.

Alleenstaande: deze gaan er van alle huishoudens het meest op vooruit als zij betaald werk aanvaarden. Een alleenstaande die vanuit de bijstand werk ervaart met een inkomen van 120% van het WML, heeft maandelijks € 56,- netto meer te besteden dan wanneer hij in de bijstand zit. Er is sprake van een groei van het inkomen met 4%. Dit komt omdat een alleenstaande met een inkomen van 120% geen recht meer heeft op gemeentelijke

regelingen. Een alleenstaande in de bijstand ontvangt gemiddeld maandelijks € 120,-- aan gemeentelijke en landelijke regelingen.

Alleenstaande ouder, twee kinderen:

Een alleenstaande ouder houdt langer dan de andere huishoudens recht op eenzelfde bedrag aan toeslagen vanuit het Rijk. Een alleenstaande ouder met een inkomen tot 120% WML ontvangt net zoveel huur-en zorgtoeslag als een alleenstaande ouder met een inkomen tot 100% WML. Daarnaast heeft een alleenstaande ouder recht op heffingskortingen. Bij een hoger inkomen (> 110%) vervalt het recht op gemeentelijke minimaregelingen.

Meerpersoons zonder kinderen:

Wanneer een van beide partners gaat werken voor een loon 120% WML dan gaat het huishouden er € 62,-- per maand op achteruit. Een daling van 4% ten opzichte van de bijstand.

Als een van beide partners een baan heeft tot 110% van het WML dan ontvangt het huishouden in totaal nog meer aan inkomen dan wanneer een van beide partners een loon ontvangt van 120% WML.

De bijdrage uit het Rijk daalt wel veel sneller dan bij andere huishoudtypen. Een meerpersoonshuishouden met uitkering ontvangt maandelijks € 415,-- aan landelijke toeslagen. Als een van beide partners werkt tegen 120% WML dan ontvangt het huishouden nog maar € 277,-- aan landelijke toeslagen.

Meerpersoons met twee kinderen

Meerpersoonshuishoudens met twee kinderen gaan er 3 procent op achteruit wanneer een van beide partners gaat werken tegen een loon van 120% WML.

Dit komt omdat zowel de gemeentelijke minimaregelingen als de landelijke toeslagen komen te vervallen.

Onderzoek minima en participatie (enquête)

In augustus 2015 hebben 531 mensen een vragenlijst toegestuurd gekregen, waaronder alle Noordwijkse bijstandsgerechtigden en daarnaast een steekproef uit de BRP.

104 mensen hebben de vragenlijst ingevuld en opgestuurd.

De meeste respondenten (34%) komen rond van een bijstandsuitkering.

Driekwart van hen is alleenstaand en bijna de helft is tussen de 45 en 65 jaar oud.

Meest gebruik wordt gemaakt van de kwijschelding gemeentelijke heffingen (62%) en de collectieve aanvullende zorgverzekering (53%). 14% van de respondenten maken helemaal geen gebruik van regelingen.

De bijdrage van de regelingen wordt voornamelijk gebruikt om in de eerste levensbehoeften te voorzien en wordt vooral uitgegeven aan dagelijkse boodschappen, medische kosten, kleding en schoenen.

Een klein deel van de respondenten wordt door de gemeentelijke bijdrage geholpen om te participeren. Ook geeft maar een klein deel van de respondenten met kinderen aan dat door de bijdrage hun kinderen mee kunnen doen op school of aan sport.

De meeste minima maken gebruik van de landelijke regelingen huurtoeslag en zorgtoeslag.

Een klein aantal heeft wel eens hulp ontvangen van een andere organisatie in de gemeente.

14% van de respondenten heeft wel eens ondersteuning van de voedselbank gehad.

Bijna 6 op de 10 mensen vindt dat de gemeente niet voldoende doet voor mensen met een laag inkomen. Zij hebben het financieel zwaar en vinden dat de gemeente minima meer financieel tegemoet moet komen, bijvoorbeeld door het recht op de regelingen te verruimen. Daarnaast geeft een aantal respondenten aan dat de regelingen ingewikkeld zijn en het aanvragen ervan te bureaucratisch is.

Ruim de helft van de respondenten wil graag andere ondersteuning van de gemeente. Hier wordt ook vaak financiële ondersteuning genoemd, verder zouden sommige respondenten graag betere/meer mogelijkheden hebben om te kunnen sporten en culturele activiteiten te ondernemen.

Zes op de tien personen geeft aan voortdurend zorgen over geld te hebben. Ook geven 6 op de 10 personen aan wel eens te weinig geld te hebben voor sociale behoeften zoals sport en vrije tijdsactiviteiten.

43 procent heeft wel eens te weinig geld voor goede gezondheidszorg en 42 procent heeft wel eens te weinig geld voor basisbehoeften zoals wonen en eten.

Voor vier op de tien respondenten is gebrek aan geld een reden waarom ze niet (goed) kunnen participeren en het zelfde aantal geeft aan door gebrek aan geld geen onbetaalde hulp of ondersteuning aan anderen te kunnen bieden.

Ongeveer de helft van de ondervraagden geeft aan onvoldoende te participeren in de maatschappij. Weinig geld en/of een slechte gezondheid zijn drempels om te kunnen participeren. Een op de vijf respondenten geeft aan goed te participeren.

De helft van de respondenten geeft daarnaast aan dat er niet voldoende mogelijkheden binnen Noordwijk zijn om te participeren. 16% geeft aan dat er wel voldoende mogelijkheden zijn. De meeste respondenten participeren door middel van bezoek aan vrienden, familie of bureu. Verder worden weinig activiteiten ondernomen. Activiteiten die meest worden ondernomen naast het hiervoor genoemde bezoek is uitgaan, vrijwilligerswerk doen en bezoek aan kerk of moskee.

De meeste ondervraagden zijn positief over het aanbod aan activiteiten binnen de gemeente. De meeste respondenten hebben wekelijks contact met ouders of kinderen.

Tweederde van de respondenten heeft tenminste iedere maand contact met een familielid dat niet bij hen in huis woont, met een vriend en/of kennis en/of met bureu.

De helft van de respondenten geeft aan prima voor zichzelf op te kunnen komen en vindt zichzelf zelfstandig.

29 procent ervaart leegte om zich heen en 28 procent geeft aan dat ze niet voldoende mensen om zich heen hebben met wie ze zich nauw verbonden voelen.

Ruim een derde van de ondervraagden beoordeelt zijn gezondheid als (heel erg) slecht en ruim een vijfde als (heel erg) goed.

Op een schaal van 1 tot 10, scoren de respondenten gemiddeld een 5,9 als het gaat om hoe gelukkig ze zijn.

Ruim de helft van de ondervraagden ondervindt wekelijks of dagelijks stress.

Bijna alle respondenten bewegen dagelijks 30 minuten per dag.

4.2 Interactief: gesprekken met organisaties in oordwijk

Om te peilen waar mensen in armoede echt behoefte aan hebben, is in het voorjaar van 2015 een aantal gesprekken gevoerd met diverse Noordwijkse organisaties.

In bijlage 3 treft u een overzicht aan van deze organisaties.

Uit de gesprekken blijkt dat een aantal thema's steeds terugkeert. Niet alleen bij de signalering van problemen, maar ook bij het geven van oplossingsrichtingen.

Voor wat betreft het signaleren van problemen gaat het met name om:

- Kinderen kunnen niet sporten, zwemmen;
- Mensen kunnen moeilijker de huur voldoen;
- Er wordt toenemend beroep gedaan op de kerken voor financiële ondersteuning;
- Er is een gemis aan informatie over de diverse regelingen en voorzieningen waar men een beroep kan doen, waardoor mensen bijvoorbeeld geen beroep doen op kwijtscheldingsregelingen of geen huur- of zorgtoeslag aanvragen;
- Mensen die in problematische situaties komen, waaronder met schuldenproblematiek, huurachterstand, etc. blijken in de praktijk vaak ook te kampen met verslavingsproblematiek en psychische/psychiatrische aandoeningen;
- Ook mensen met werk en een huis onder water kunnen in armoede verkeren;
- De gemeente zou meer informatie moeten verstrekken over de risico's van het zelfstandig ondernemerschap omdat 1 op de 6 ZZP-ers failliet wordt verklaard;
- Er is een duidelijke toename van het aantal vluchtelingen dat een beroep doet om hulp bij de kerken;
- Achterliggende problematiek bij dreigende huisuitzettingen lijkt een andere dan armoede, hoewel armoede wel een bijkomend probleem is. Er is meer vervuiling van de woning aangetroffen en mensen met een GGZ indicatie;
- Doordat een forse eigen bijdrage wordt gevraagd voor GGZ stoppen veel kinderen in de leeftijdscategorie van 18-21 jaar van ouders met een bijstandsuitkering, die dit niet kunnen betalen, met hun therapie en wachten ze tot een crisis ontstaat zodat ze gratis worden opgenomen;
- Langzaam komt steeds meer beeld op kinderverwaarlozing;
- Er is steeds minder schaamte om toe te geven dat het slecht gaat;
- Er is duidelijk een toename van het aantal mensen met psychische problemen en

- verslavingsproblematiek;
- Schoolreisjes (met name v.o.) zijn voor minima, zeker met meer kinderen, onbetaalbaar;
- Geld geven is geen optie;
- Ondanks een adequaat minimabeleid van de gemeente zullen er altijd mensen zijn die het financieel niet redden vanwege hun uitgavenpatroon of hun problematiek.

Voor wat betreft het oplossen van problemen zijn de volgende suggesties gedaan:

- Vroegsignalering en preventie moeten meer aandacht krijgen;
- Zet meer in op vrijwilligerswerk zodat de mensen uit hun isolement komen;
- Stimuleren van sport door kinderen van minima door rechtstreeks de contributie voor hen te voldoen aan de sportvereniging;
- Het plaatsen van vandalismebestendige speeltoestellen in de buitenruimte zodat kinderen sowieso ook kosteloos kunnen bewegen;
- Het kindpakket zoals de Kinderombudsman het noemt, zou voor de kinderen van vluchtelingen zeker een uitkomst zijn.

5. Integraal beleid ter bestrijding van armoede.

Omdat armoede niet alleen te maken heeft met te weinig geld, moet de bestrijding van armoede breder worden aangepakt. De gemeente Noordwijk wil dit doen op de volgende manieren.

5.1 Activering naar werk

Werk is nog steeds de snelste weg uit armoede. Werk geeft perspectief en biedt meer mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. Inwoners van Noordwijk die gebruik maken van bijstand worden gestimuleerd om te gaan werken en zelf iets te doen aan hun situatie. Men wordt zoveel mogelijk aangesproken op hun eigen kracht. Via de inzet van reïntegratie-instrumenten beschikbaar bij het Werkgeversservicepunt en vanaf medio 2016 het Servicepunt Werk, worden inwoners hierbij geholpen.

5.2 Positieve grondhouding is belangrijk

In de meeste gevallen wordt uitgegaan van bepaalde kenmerken van groepen mensen die financiële problemen hebben. Uit de bijstandsgegevens blijkt vaak dat het alleenstaande moeders, immigranten en oudere mannen betreft.

Op basis van dit soort kenmerken wordt het lastig om achter de achtergronden van de problematiek te komen. De echte oorzaak is alleen te achterhalen als per individu wordt bekeken waar en hoe de problemen zijn ontstaan en vervolgens is het de uitdaging om ervoor te zorgen dat deze problemen op den duur niet opnieuw ontstaan.

Daarbij moet worden gekeken naar gedrag, houding, motivatie, vaardigheden en beperkingen. Gedrag als oorzaak van de problemen is te beïnvloeden.

Het veranderen van houding en gedrag is niet eenvoudig. Mensen moeten zich eerst bewust worden van hun gedrag en daarmee een motivatie krijgen om te veranderen.

Omdat gedrag vooral automatisch wordt gestuurd en onbewust is, kost het veel tijd en energie om een bewustwording van dat gedrag en vervolgens bijsturing van dat gedrag tot stand te brengen. Ook hier geldt weer, dat maatwerk een must is.

Vaak speelt ook tussen het 'niet willen' en 'niet kunnen' ook nog andere complexe mechanismen. Uit onderzoek van Tympaan blijkt dat:

- Mensen overschatten het eigen vermogen om te kunnen ordenen.
- Soms is dit gekoppeld aan een verstandelijke beperking. (20%)
- Weinig zelfvertrouwen. Men denkt van zichzelf dat men iets niet kan, terwijl het feitelijk anders is. Mensen die weinig zelfvertrouwen hebben, zullen dit ook overbrengen op een werkgever.
- Men neemt de slachtofferrol aan en zegt dat de schuld buiten zichzelf ligt.
- Wanneer men accepteert dat men zelf de oorzaak is en de situatie zelf in stand houdt, betekent dit dat men aan zichzelf moet gaan werken. (24%)
- Machteloosheid.
- Gebrek aan basale vaardigheden zoals lezen, schrijven, sociale vaardigheden, overzicht houden op de vaste lasten. (37%)
- Bij een kleine groep mensen spelen zwaarwegende belemmeringen zoals GGZ problematiek, verstandelijke beperkingen en verslaving een rol (10/15%).

Uit dit onderzoek blijkt eveneens dat een positieve grondhouding belangrijker is dan vaardigheden.

Bij mensen met de juiste vaardigheden, maar met een negatieve grondhouding is de kans op problemen 90%!

In plaats van op straffen moet de focus bij de aanpak van armoede dus liggen op de verandering van gedrag en houding. Hierbij kan Kwadraad door het inzetten van de stabilisatietrajecten een belangrijke rol spelen. Bij verwijtbaar gedrag worden uiteraard wel maatregelen (kortingen) opgelegd als de betrokkene een bijstandsuitkering ontvangt.

5.3 Individuele ondersteuningsbehoefte

Er is geen standaardoplossing, er moet worden gekeken naar de individuele ondersteuningsbehoefte. Ook hier is weer maatwerk van toepassing. Sommige mensen zijn namelijk heel goed in staat om met een beetje hulp de problemen zelf op te lossen, waar andere mensen misschien tijdelijk ondersteuning nodig hebben en waar een hele kleine groep mensen (5-10%) structurele hulp nodig heeft. Individuele ondersteuningsbehoefte hoeft niet te betekenen dat iedereen een individuele benadering nodig heeft. Homogene groepen kunnen ongetwijfeld groepsgewijs worden geholpen.

Diverse instellingen en organisaties in de keten komen in aanraking met mensen met financiële problemen. Te denken valt dan aan bijvoorbeeld de instellingen en organisaties die zitting hebben in het Zorgnetwerk waarin probleemgevallen integraal worden besproken en toegewezen aan een organisatie, zoals maatschappelijk werk (Kwadraad), Humanitas, MEE, GGZ, ISD Bollenstreek, woningbouwcorporatie, etc. Daarnaast is in Noordwijk een JOS (Jongeren Op Straat) overleg waarin jongeren die overlast veroorzaken worden besproken en toegewezen aan een organisatie.

Noordwijkse inwoners met een bijstandsuitkering komen via de ISD terecht bij schulddienstverlening. Schulddienstverlening kan variëren van het volgen van een budgetcursus tot het zwaarste instrument van bewindvoering.

5.4 Stabilisatietrajecten en thuisadministratie

Tijdens de raadsvergadering van 26 februari 2014 heeft de raad een motie aanvaard om maatschappelijk werk bij de voedselbank in te zetten. Na een eerste pilotperiode heeft Kwadraad (maatschappelijk werk) extra subsidie vanuit de armoedegelden van het Rijk ontvangen om stabilisatietrajecten op te zetten voor gebruikers van de voedselbank. Deze stabilisatietrajecten zijn gericht op gedragsverandering en een andere manier van omgaan met geld.

Echter, niet alle mensen met financiële problemen maken gebruik van de voedselbank en zijn wellicht wel heel erg gebaat bij het volgen van een stabilisatietraject.

In het kader van preventie zouden de stabilisatietrajecten al ingezet kunnen worden zodra sprake is van schulden die nog niet zo problematisch zijn dat het instrument van schulddienstverlening moet worden ingezet.

Humanitas in Noordwijk heeft aangegeven een rol te willen spelen in de begeleiding van mensen met potentiële problematische schulden. Humanitas heeft veel vrijwilligers die bereid zijn om mensen intensief en langdurig te begeleiden met het beheren van hun financiën door middel van het op orde brengen van de thuisadministratie. Dit is inmiddels in gang gezet.

5.5 Cursus budgetbeheer

ISD Bollenstreek organiseert samen met Kwadraad een preventieve cursus budgetteren voor zogeheten risico cliënten. Risico-clieñten worden bepaald aan de hand van de klantprofielen die gebruikt worden in de schulddienstverlening.

Deze cliënten zouden in de toekomst mogelijk een beroep moeten gaan doen op schulddienstverlening, maar door het aanbieden van deze preventieve cursus wordt ernaar gestreefd om de instroom in schulddienstverlening te beperken en mensen meer handvatten te bieden om bewust en verantwoord met inkomen en uitgaven om te gaan.

5.6 Verbinding met sociale wijkteam

Het sociale wijkteam is de ogen en oren van de gemeente in de wijken in Noordwijk aan Zee. Hier worden signalen opgepikt uit de wijk en mensen gestimuleerd om deel te nemen aan de samenleving. In het contact met inwoners zal bekendheid gegeven worden aan het minimabeleid en worden inwoners gewezen op mogelijk gebruik van deze regelingen. Op 1 juli 2015 is het eerste sociaal wijkteam in Noordwijk van start gegaan in Noordwijk aan Zee. In de korte tijd dat het sociaal wijkteam nu functioneert, is al sprake van een belangrijke wisselwerking tussen wijkteam, lokaal loket, Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en Jeugd – en gezinsteam (JGT).

Eind 2015 wordt een eerste korte tussentijdse evaluatie van het sociaal team verwacht.

Het sociaal wijkteam legt bij signalen over armoede verbinding met het Lokaal loket.

Onderzocht wordt dan wat de vraag is van de klant. Mogelijk is het aanvragen van een uitkering lastig, is er behoefte aan aansluiting bij activiteiten, zoals bijvoorbeeld een kaartmiddag bij de wijkvereniging, etc.

5.7 Particuliere initiatieven

Voedselbank

Sinds maart 2011 is er een voedselbank in Noordwijk gevestigd in eerste instantie in een schuurtje bij een particulier en werd samengewerkt met voedselbank Noordwijkerhout. Na 1 jaar meldden zich steeds meer cliënten aan en kreeg de voedselbank Noordwijk van de gemeente Noordwijk in december 2012 een ruimte in het DPO gebouw. Het aantal cliënten groeide van 11 cliënten in 2011 naar 48 huishoudens met 99 cliënten in november 2015. In mei 2014 is de voedselbank Noordwijk afgesplitst van voedselbank Noordwijkerhout en

daarmee een zelfstandige stichting geworden. Naast de voedselpakketten die voedselbank Noordwijk wekelijks verstrekt, is er ook een tweedehands kledingwinkeltje aanwezig waar cliënten gratis gebruik van kunnen maken.

De gemeente Noordwijk stelt zich in deze op het standpunt dat een particulier initiatief ook een particulier initiatief moet blijven. Verwevenheid met de gemeente is niet wenselijk. In de Coalitietoets 2014-2018 'Denk mee, doe meer' heeft het college een duidelijke richtinggevende uitspraak gedaan ten aanzien van een voedselbank in Noordwijk, te weten: "De voedselbank zou niet nodig moeten zijn om mensen hulp te bieden in de dagelijkse behoefte aan levensmiddelen. Daarom wordt actief gezocht naar mogelijkheden om het instituut voedselbank overbodig te maken".

Ondanks dat de voedselbank formeel geen subsidie ontvangt, stelt de gemeente Noordwijk op dit moment ruimten in het DPO beschikbaar om niet. Dit levert een kostenpost op van € 12.000,-- per jaar aan gedeelde huurinkomsten en kosten voor nutsvoorzieningen (€ 8.000,-- resp € 4.000,--). Daarmee wordt de voedselbank indirect gesubsidieerd.

Kerken

Ook de kerken vervullen een rol als het gaat om bestrijding van armoede. Via een fonds bij de kerk kunnen mensen een bijdrage vragen. De kerken betalen in voorkomende gevallen rechtstreeks schulden af, in sommige gevallen wordt geld verstrekt.

In een aantal incidentele gevallen heeft doorverwijzing vanuit de gemeente naar de kerken plaatsgevonden. Dit naar aanleiding van contact vanuit de kerken met de gemeente.

5.8 Conclusie

In Noordwijk wordt al veel gedaan aan het ondersteunen van mensen met een laag inkomen. Uit onderzoek is gebleken dat nog meer ondersteuning nodig is.

Niet alleen de gemeente Noordwijk is verantwoordelijk voor de bestrijding van armoede. Ook tal van maatschappelijke organisaties, zoals scholen, sportverenigingen, culturele verenigingen, etc. maar ook mensen met een laag inkomen zelf, hebben hierin een verantwoordelijkheid.

6. Maatregelen in het kader van armoedebeleid

6.1 Algemene maatregelen

In het kader van armoedebestrijding is behoefte aan een aantal aanvullende maatregelen. Hieronder volgt een overzicht van voorgestelde maatregelen.

Folder

Uit alle gesprekken met Noordwijkse instellingen blijkt een grote behoefte aan informatievoorziening in de vorm van een folder met daarin alle beschikbare regelingen voor mensen met een laag inkomen. De folder zou informatie over landelijke regelingen, regelingen via de ISD Bollenstreek als lokale regelingen moeten geven.

Voorstel is om een brochure te ontwikkelen en de informatie eveneens op de gemeentelijke website te plaatsen.
Kosten voor het ontwerp van een brochure bedragen ongeveer € 650,--. Drukkosten: pm.

Schuldhulpmaatjes

Project Schuldhulpmaatjes. De gezamenlijke diaconieën hebben zich het afgelopen half jaar intensief bezig gehouden met de vraag wat zij kunnen betekenen in het kader van met name schuldpreventie. Inmiddels hebben zij een subsidieaanvraag ingediend om een project Schuldhulpmaatjes op te zetten. Voor de opleidingskosten wordt een subsidie van € 1.000,-- per vrijwilliger gevraagd.

Voorstel is om jaarlijks 5 vrijwilligers in staat te stellen de opleiding tot schuldhulpmaatje te volgen.
Uitgegaan wordt van 5 vrijwilligers per jaar = € 5.000,--, voor de jaren 2016 en 2017 totaal € 10.000,--.

Participatieregeling Noordwijk

Naast het op te richten lokaal noodfonds is meer behoefte aan een regeling waaruit bijdragen worden verleend waardoor mensen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm actief in de samenleving kunnen participeren. Vooralsnog moet nader onderzocht worden welke kosten uit een dergelijke regeling zouden kunnen worden vergoed.

Uit de praktijk blijkt dat behoefte is aan bijdragen in contributies en lidmaatschappen, maar ook aan vergoeding van kosten in verband met chronische ziekte, handicap of ouderdom. Voorgesteld wordt de uitvoering van deze regeling binnen de gemeente Noordwijk te houden. Redenen hiervoor zijn dat een integrale beoordeling kan plaatsvinden, besluiten over toekenning veel sneller genomen kunnen worden en dat de lokale situatie bekend is. Er kan veel meer dan nu het geval is maatwerk worden geboden. Door een hardheidsclausule van toepassing te verklaring kan in schrijnende gevallen worden afgeweken. Mandatering aan de wethouder kan het proces van besluitvorming/ toekenning ook bespoedigen. Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met uitvoeringskosten (i.c. personeelskosten en overhead).

De functie kan voor 25,5 uur per week worden ingevuld waarbij de aanbeveling wordt gedaan om hiervoor een Garantiebaan te creëren.

Daarnaast moet voor de Participatieregeling zelf ook gelden beschikbaar worden gesteld.

Voorstel is om de naar de gemeente terugvloeiende middelen bijzondere bijstand vanuit ISD Bollenstreek, zijnde € 200.000,-- structureel toe te voegen aan het bedrag dat in de gemeentebegroting beschikbaar is voor armoedebestrijding (€ 100.000,--) en hiermee zowel de regeling als de uitvoeringskosten te bekostigen.

Noodfonds Noordwijk

Op 26 februari 2014 is een motie unaniem aangenomen waarin verzocht wordt een noodfonds voor Noordwijkse inwoners in het leven te roepen. Dit is in de loop van 2014 gebeurd en het fonds is gevoed met een storting van € 30.000,-- uit de extra armoedegelden die het Rijk

beschikbaar heeft gesteld. De met name hiervoor genoemde onderwerpen zouden door een beroep op het Noodfonds Noordwijk wellicht kunnen worden voorkomen. In het eerste halfjaar van 2015 is een aantal maal beroep gedaan op het noodfonds Noordwijk. Echter, omdat het hier niet ging om acute problematiek, maar om structurele schulden, zijn deze beroepen niet gehonoreerd en zijn de aanvragers doorgezet in het schulddienstverleningstraject. De uitvoering van het noodfonds Noordwijk ligt bij ISD Bollenstreek. In het DB van ISD Bollenstreek is inmiddels gesproken over het oprichten van een noodfonds voor de aan de ISD deelnemende gemeenten inclusief de woningcorporaties met als specifiek doel het voorkomen van huisuitzettingen. Daarmee vervalt het noodfonds Noordwijk zoals dat vorig jaar is bedoeld.

Voor het noodfonds voorkoming huisuitzettingen wordt aan Noordwijk een bijdrage van € 16.000,-- gevraagd. Aangezien al een storting van € 30.000,-- is gedaan en nog niet uit het fonds is geput, betekent dit dat een bedrag van € 14.000,-- terugvloeit naar de gemeente en mogelijk ingezet kan worden voor een lokaal Noodfonds.

6.2 Maatregelen voor kinderen

Jeugdsport – en jeugdcultuurfonds

Sinds 1 september 2015 is in Noordwijk het Jeugdsport- en Jeugdcultuurfonds actief. Via intermediairs kunnen kinderen van mensen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm een verzoek indienen als zij een sport willen uitoefenen of bijvoorbeeld lessen willen nemen bij de theaterschool. De intermediairs handelen de aanvraag rechtstreeks met het fonds af. Het fonds maakt de contributie rechtstreeks over aan de verenigingen. Ook winkels worden rechtstreeks door het fonds benaderd met de melding dat een kind bijvoorbeeld voetbalkleding komt kopen. Er komt geen contant geld aan te pas, alles wordt rechtstreeks betaald. Voor sport wordt jaarlijks per kind een bedrag van € 225,-- beschikbaar gesteld. Voor cultuur wordt jaarlijks per kind een bedrag van € 450,-- beschikbaar gesteld. Elk kind kan per jaar kiezen voor of sport of cultuur.

Kosten van aansluiting bij het Jeugdsport- en Jeugdcultuurfonds bedragen jaarlijks € 20.000,--.

6.3 Maatregelen voor gezinnen

Stabilisatietrajecten door Kwadraad

In 2014 zijn stabilisatietrajecten door het maatschappelijk werk (Kwadraad) opgestart voor gebruikers van de voedselbank. De resultaten hiervan zijn positief. Er zijn meer trajecten gerealiseerd en meer mensen zijn blijvend uit de voedselbank uitgestroomd en hebben hun leven weer op de rit.

Voorstel is de stabilisatietrajecten uit te breiden naar niet alleen de gebruikers van de voedselbank, maar ook naar Noordwijkers die behoefte hebben aan een dergelijk traject. Kosten hiervan bedragen: € 60.000,--.

Sport, cultuur en educatieve regeling voor volwassenen

Uit de gehouden enquête blijkt dat veel volwassenen ook behoefte hebben aan deelname aan een sport of aan een culturele vereniging.

Voorstel is dan ook om volwassenen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm (ook mensen van pensioengerechtigde leeftijd en ouder) in staat te stellen te gaan sporten, deel te nemen aan een culturele vereniging of een cursus te volgen en een bijdrage van maximaal € 200,-- per jaar beschikbaar te stellen via de Participatieregeling. Uitgaande van de jaarrekening 2014 van ISD Bollenstreek, waar destijds de uitvoering van de regeling sportieve, sociaal-culturele activiteiten lag, worden de kosten geraamd op € 43.000,-- per jaar.

6.4 Maatregelen voor pensioengerechtigden

Witgoedregeling

Omdat onder andere pensioengerechtigden vanaf 1 januari 2015 zijn geconfronteerd met het wegvallen van diverse aanvullende regelingen zoals de langdurigheidstoelage, Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (WTCG) en Compensatieregeling Eigen Risico (CER) en daarnaast geconfronteerd worden met hogere eigen bijdragen voor voorzieningen in het kader van Wmo wordt voorgesteld om voor hen specifiek de witgoedregeling opnieuw in te voeren.

Tot en met 2014 konden inwoners van Noordwijk een beroep doen op de witgoedregeling. Uit de jaarrekening 2014 van ISD Bollenstreek blijkt dat het in totaal om 34 aanvragen gaat met een uitgavenpost van € 15.881,-- totaal. Omgerekend is dit € 467,-- gemiddeld per aanvraag. Een aanvraag kon eens per drie jaar worden ingediend.

Voorstel is om een declaratieregeling in het leven te roepen, waarbij de gemeente maximaal € 400,-- per 3 jaar beschikbaar stelt voor reparatie, aanschaf of vervanging van witgoed. Hieronder worden koelkasten, wasmachines en kooktoestellen verstaan. Kosten hiervan worden geraamd op € 16.000,-- per jaar maximaal.

Sport, cultuur en educatieve regeling voor pensioengerechtigden

Zie ook onder 6.3

6.5 Begroting

Totaaltelling hierboven genoemde specifieke maatregelen:	€ 149.000,--
Kosten drukwerk	PM
Nadere uitwerking Participatieregeling:	€ 130.000,--
Uitvoeringskosten Garantiebaan 25,5 uur:	<u>€ 20.000,--</u>
TOTAAL	€ 299.000,--

6.6 Evaluatie

Een jaar na vaststelling van de nota 'Minima doen mee' inclusief maatregelen start de evaluatie. Voor deze evaluatie worden in elk geval gegevens verzameld over het aantal aanvragen, zaken die worden aangevraagd, toekenningen, aantallen stabilisatietrajecten, etc. Ook wordt gemonitord in hoeverre de maatregelen genoemd in de nota effect hebben op het gebruik van de voedselbank door inwoners van Noordwijk. Daarnaast wordt gemonitord of en in welke zin de categorie inwoners met een inkomen tussen 120% en 130% worden beïnvloed door de maatregelen. Gezien het tijdsbeslag rond het inventariseren van gegevens, de verwerking ervan en de besluitvormingsprocedure, wordt de evaluatie anderhalf jaar na vaststelling van de nota aangeboden aan de raad.

Bijlage 1

Overzicht regelingen door ISD Bollenstreek uitgevoerd

- Persoonsondersteunend budget
het persoonsondersteunend budget is bestemd voor mensen waarvan vast staat dat zij niet meer aan het werk komen en die een jaar gebruik maken van een bijstandsuitkering. Voor alleenstaanden is een bedrag van € 500,-- per jaar beschikbaar, voor echtpaar/gezin is een bedrag van € 800,-- beschikbaar. Van dit geld moeten uitgaven gedaan worden zoals witgoed, uitjes, kleding, etc.
  - Inspanningspremie
de inspanningspremie is bestemd voor mensen die aantoonbaar hun best hebben gedaan om aan het werk te komen en die ook langer dan een jaar een bijstandsuitkering ontvangen. Voor alleenstaanden is een bedrag van € 500,-- per jaar beschikbaar en voor een echtpaar/gezin is een bedrag van € 800,-- beschikbaar.
  - Bijzondere bijstand
De bijzondere bijstand is bestemd voor bijzondere kosten waarvoor geen voorliggende voorziening bestaat. Uit de jaarrekening 2014 van ISD Bollenstreek blijkt dat uit de bijzondere bijstand de kosten van de premie voor de collectieve aanvullende zorgverzekering worden betaald en dat daarnaast mensen individueel een beroep hebben gedaan op bijzondere bijstand voor de volgende kosten:
    - Aanvullend levensonderhoud
    - Kosten maatschappelijke zorg
    - Algemene kosten, waaronder: alarmering, dieetkosten, geneesmiddelen, gezinshulp, hulpmiddelen, kinderopvang, kleding/schoeisel, maaltijdvoorzieningen, kosten van opvang, vervoerskosten, woonkostentoeslag, begrafeniskosten, bril, rechtsbijstand, taxikosten, verhuiskosten, waarborgsommen.
- Daarnaast bestonden in 2014 (nu vervallen!) nog de categoriale regelingen:
- Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen
  - Computerregeling
  - Kosten inrichting/huisraad
  - Kosten witgoed
  - Sportieve en Sociaal-culturele activiteiten en
  - Langdurigheidstoeslag.

Bijlage 2

Flankerende maatregelen in het kader van armoedebestrijding.

In aanvulling op alle maatregelen die eerder in de nota zijn genoemd, bestaan al diverse vormen van flankerende maatregelen in het kader van armoedebestrijding. Hieronder treft u een kort overzicht aan.

Interventiemogelijkheden bij dreigende huisuitzetting, dreigende energie- en waterafsluiting

Dreigende huisuitzetting

Bij een huurachterstand van twee maanden wordt ISD Bollenstreek door de betreffende woningbouwcorporatie ingeseind. Met de huurder wordt contact opgenomen om te bezien of in het kader van schulddienstverlening begeleiding gegeven kan worden zodat de huisuitzetting niet wordt geëffectueerd. In een convenant is duidelijk afgesproken dat dit met name geldt voor gezinnen met kinderen. In de meeste gevallen wordt ook door de instantie die problemen heeft gesignaleerd gelijk melding gemaakt in het Zorgnetwerk omdat vaak sprake is van meervoudige problematiek. Het Zorgnetwerk bekijkt vervolgens wie de begeleiding op zich neemt.

In het voorjaar van 2015 heeft ISD Bollenstreek aan het DB een voorstel voorgelegd ter vervanging van het convenant met de corporaties. Dit houdt in dat aan de ISD deelnemende gemeenten en de corporaties gezamenlijk een noodfonds vullen tot een vooraf vastgesteld bedrag. Vanuit dit noodfonds kan in schrijnende gevallen acuut hulp worden geboden bij het betalen van huurachterstanden, waardoor huisuitzetting wordt voorkomen. De gemeenten die reeds een noodfonds hebben ingesteld (Lisse, Noordwijk en Hillegom) zouden kunnen besluiten een deel van de middelen uit hun noodfonds over te hevelen naar het Noodfonds huisvesting Bollenstreek en het restant van hun middelen lokaal in te zetten.

Dreigende energieafsluiting

Binnen Holland Rijnland zijn afspraken gemaakt over een aangepaste werkwijze in het geval van energieafsluitingen. Tendens is dat de energieleveranciers te snel de gemeenten informeren over een betalingsachterstand. Hierdoor ontstaat een enorme toename aan meldingen bij de afdeling schulddienstverlening, maar ook bij het meldpunt Zorg en Overlast van de GGD, die vervolgens een doormelding doet bij het Zorgnetwerk. De werkwijze is inmiddels aangepast en op 1 oktober 2014 vastgesteld door het PHO Sociale Agenda van Holland Rijnland. Afgesproken is dat in de winterperiode (1 oktober tot 1 april) geen afsluiting plaatsvindt.

Huishoudens met kinderen tot 18 jaar en alleenstaanden van 75 jaar en ouder hebben voorrang wanneer energieafsluiting dreigt. Daarnaast moet de schuld hoger zijn dan € 236,--. Er wordt ervan uitgegaan dat een bedrag lager dan € 236,-- via een betalingsregeling met de leverancier zelf kan worden opgelost.

Dreigende waterafsluiting

Sinds 1 juni 2012 is de regeling 'Afsluitbeleid voor kleinverbruikers van drinkwater' van kracht. Als klanten hun rekeningen niet betalen, zijn de drinkwaterbedrijven verplicht een vaste procedure te volgen, voordat zij een klant bij wanbetaling mogen afsluiten. Zo moeten waterbedrijven proberen om via persoonlijk contact consumenten te wijzen op hun betalingsachterstand en op manieren om deze te voorkomen en te beëindigen.

Dunea wijst klanten sinds 1 juni 2012 in hun schriftelijke herinneringen op de mogelijkheden tot schuldhulpverlening. Ook melden zij in de tweede herinneringsbrief expliciet dat een klant niet wordt afgesloten als deze een medische verklaring overlegt waaruit blijkt dat de afsluiting zeer ernstige gezondheidsrisico's kan opleveren. Wordt, na ontvangst van twee herinneringsbrieven, nog steeds niet betaald, dan komt Dunea bij de klant thuis om het openstaande bedrag te innen. Tijdens dit persoonlijke contact kan zondig een betaalaafpraak worden gemaakt. Als ook dat niet lukt, gaat Dunea over tot afsluiten of wordt een gerechtsdeurwaarder ingeschakeld. Voordat het zover is, heeft Dunea vele stappen doorlopen.

Uitkomen met inkomen

In samenwerking tussen ISD Bollenstreek, Kwadraad, Humanitas, Mee, etc kunnen binnen de gemeentegrenzen bijeenkomsten worden georganiseerd om inwoners te leren uit te komen

met inkomen. Deze bijeenkomsten hebben een praktisch karakter, er worden veel besparingstips gegeven. In eventuele vervolgbijeenkomsten kan dieper in worden gegaan op hoe inkomen en uitgaven beter op elkaar te laten aansluiten, bijvoorbeeld door het organiseren van budgetcursussen.

Duurzaamheid en budgettering

Op internet zijn diverse sites te vinden waarbij instrumenten worden geboden om op een duurzame manier te leren budgetteren. Een voorbeeld daarvan is duurzaam budgetteren van Duurzame Dinkies.

Een eenvoudig budgetteringssysteem in Excel kan kosteloos worden gedownload.

Sportverenigingen

Uit de raadsworkshop van 6 februari 2014 is gebleken dat veel sportverenigingen een eigen 'armoedebeleid' hanteren. Sommige sportverenigingen hebben een betalingsregeling voor de contributie, andere verenigingen laten mensen die de contributie niet kunnen betalen vrijwilligerswerk doen. Er is geen exact aantal bekend van mensen waarvoor een andere oplossing wordt gezocht. De Sportraad zou wel graag met de aangesloten verenigingen willen komen tot een uniform beleid ten aanzien van betalingsregelingen.

Onderwijs

Scholen merken dat steeds meer ouders de ouderbijdrage niet kunnen betalen.

Er worden meer betalingsregelingen gevraagd door ouders. De tegenstellingen in de klas worden langzamerhand steeds groter.

Een groot probleem is de kwaliteit van het zwemmen. Dat gaat bij de kinderen steeds meer achteruit. Scholen zouden graag een herinvoering van het schoolzwemmen zien, maar vinden het verlies van lestijd voor de andere vakken te groot, zeker wanneer de afstand tussen de school en het zwembad wat groter is. Een basisschool in Noordwijk voert het schoolzwemmen in bij kleuters, maar dat wordt door de ouders zelf bekostigd en gebeurt op vrijwillige basis. Ouders die het niet kunnen betalen, laten hun kinderen niet deelnemen.

De gemeente kent overigens een vangnetregeling leeszemmen.

De scholen merken dat ouders hun kinderen niet mee laten gaan op schoolreis omdat dit te kostbaar is. Het (laten) organiseren van alternatieve en voor ouders goedkopere activiteiten in plaats van een schoolreis kan er toe leiden dat meer kinderen deelnemen. In de praktijk blijkt ook dat er minder gêne is dan voorheen omtrent armoede. De leerkrachten en de vertrouwenspersonen hebben meer oog voor de problemen en nemen de kinderen apart om met hen te praten.

In het voortgezet onderwijs blijkt al dat schulden onder jongeren groot zijn als gevolg van dure telefoonabonnementen, uitgaan, etc. Deze jongeren weten hun weg naar het CJG te vinden. Maatschappelijk werk (Kwadraad) is al met deze groep aan de slag. Bij de nieuw te vormen Jeugd- en Gezinsteams moet dit onderwerp verder worden uitgewerkt.

Bijlage 3 Geïnterviewde Noordwijkse organisaties

De heer H. Kuiper van de PCI/RK kerk
De dames M. Lindhout en T. van Donk van de Diaconie hervormden
De dames W. Agterof en H. van Leeuwen van Kwadraad maatschappelijk werk
De heren L. van Reisen en T. van Schie van de Noordwijkse Ondernemers Vereniging
Het moskeebestuur en bestuur van El Marhabi
Mevrouw J. Ratkai van de Noordwijkse woningstichting
Mevrouw A. van Beelen van Stichting Jeugd-en Jongerenwerk Midden Holland
De heer S. van Schie van de Kringloopwinkel Noordwijk
Het Directeuren Overleg Noordwijkse Scholen
Gesprek coördinator Lokaal loket
Raad voor Wonen, Zorg en Welzijn en Wmo Platform

Daarnaast schriftelijk input van voedselbank Noordwijk.

Gemeente Noordwijk

Voorstraat 42
2201 HW Noordwijk
Postbus 298
2200 AG Noordwijk

T (071) 36 60 000
F (071) 36 20 021
E gemeente@noordwijk.nl
I www.noordwijk.nl